VALMIERAS NOVADA PAŠVALDĪBA
RŪJIENAS VIDUSSKOLA

Nodokļu maksātāja reģistrācijas kods 90000043403, juridiskā adrese: Lāčplēša iela 2, Valmiera, Valmieras novads, LV-4201

Izglītības iestādes reģistrācijas Nr.4413903084, iestādes adrese Rīgas iela 30, Rūjiena, Valmieras novads, LV-4240
Tālrunis 64268136, e-pasts: rujienas.vidusskola@valmiera.edu.lv, izglitiba.valmierasnovads.lv/rujienasvidusskola/

Rūjienā, Valmieras novadā

Apstiprināta ar Rūjienas vidusskolas direktores
29.10.2026. rīkojumu Nr. 09.261/1.8/26/30

MĀKSLĪGĀ INTELEKTA IZMANTOŠANAS KĀRTĪBA MĀCĪBU PROCESĀ

Izdoti saskaņā ar Vispārējās izglītības likuma 10. panta trešās daļas 2. punktu,
Valsts pārvaldes iekārtas likuma 72.panta 1.punkta 2.daļu,
VIAA izstrādātiem "Metodiskajiem ieteikumiem mākslīgā intelekta izmantošanai izglītībā"

1. Vispārīgie jautājumi

1.1. Kārtība nosaka mākslīgā intelekta (turpmāk – MI) izmantošanas pamatprincipus un nosacījumus Rūjienas vidusskolas (turpmāk – Izglītības iestāde) mācību procesā.

1.2. Kārtības mērķis ir veicināt **jēgpilnu, drošu, atbildīgu un kritisku MI izmantošanu**, vienlaikus nodrošinot izglītojamā patstāvīgu mācīšanos, akadēmisko godīgumu un personas datu aizsardzību.

1.3. MI izmantošana ir mācību līdzeklis, kas var papildināt mācību procesu, bet neaizstāj izglītojamā domāšanu, mācīšanos, zināšanas, prasmes un atbildību par savu darbu.

1.4. Kārtība piemērojama izglītojamajiem un pedagogiem MI izmantošanai mācību procesā, kā arī citiem Izglītības iestādes darbiniekiem, ciktāl tas attiecas uz mācību procesu.

2. MI izmantošana mācību procesā

2.1. Pedagogs katram mācību uzdevumam nosaka MI izmantošanas nosacījumus, ņemot vērā uzdevuma mērķi un vērtējamo sasniedzamo rezultātu.

2.2. MI izmantošana var būt:

2.2.1. **atļauta** – MI drīkst izmantot kā mācību palīglīdzekli;

2.2.2. **atļauta ar nosacījumiem** – MI drīkst izmantot, ievērojot pedagoga noteiktās prasības un, ja nepieciešams, norādot MI izmantošanu;

2.2.3. **nav atļauta** – uzdevums veicams bez MI izmantošanas, ja tā mērķis ir noskaidrot izglītojamā patstāvīgās zināšanas, prasmes vai sniegumu.

2.3. MI drīkst izmantot, piemēram:

- ideju ģenerēšanai;
- mācību satura papildu skaidrošanai;
- jautājumu un piemēru veidošanai;
- teksta valodas uzlabošanai;
- tulkošanai;
- programmēšanas apguvei;
- informācijas strukturēšanai;
- radošu darbu izstrādei, ja to paredz uzdevuma nosacījumi.

2.4. Ja MI izmantošana ir mācību uzdevuma sastāvdaļa, izglītojamajam jāspēj izvērtēt MI radīto **saturu, identificēt iespējamās kļūdas un pamatot sava darba rezultātu**.

3. Akadēmiskais godīgums un izglītojamā atbildība

3.1. Izglītojamais ir atbildīgs par iesniegtā darba saturu neatkarīgi no tā, vai darba izstrādē izmantots MI.

3.2. Izglītojamais nedrīkst uzdot MI radītu vai būtiski pārveidotu saturu par savu patstāvīgi radītu darbu, ja konkrētajā uzdevumā MI izmantošana nav atļauta vai tās izmantošana nav norādīta atbilstoši pedagoga prasībām.

3.3. Ja pedagogs to nosaka, izglītojamais norāda:

- izmantoto MI rīku;
- MI izmantošanas mērķi;
- būtiskāko MI ieguldījumu darba tapšanā.

3.4. Pedagogs ir tiesīgs lūgt izglītojamajam paskaidrot darba tapšanas procesu, pamatot izmantoto informāciju vai demonstrēt izpratni par iesniegtā darba saturu.

3.5. MI izmantošana neatbrīvo no pienākuma ievērot autortiesības, atsauces un citus akadēmiskā godīguma principus.

4. MI izmantošana vērtēšanā

4.1. MI izmantošanas pieļaujamību pārbaudes, patstāvīgajā vai citā vērtējamā darbā nosaka pedagogs, ņemot vērā konkrētā darba mērķi un vērtējamo sasniedzamo rezultātu.

4.2. Ja MI izmantošana konkrētajā vērtēšanas situācijā nav atļauta, tā izmantošana ir uzskatāma par darba nosacījumu neievērošanu.

4.3. Ja rodas pamatotas šaubas par darba patstāvību, pedagogs var izmantot papildu pārbaudes paņēmienus, piemēram, sarunu ar izglītojamo, darba tapšanas procesa izvērtēšanu vai līdzvērtīga uzdevuma izpildi.

4.4. MI noteikšanas jeb "MI detektoru" rezultāts pats par sevi nav pietiekams pamats secinājumam par akadēmiskā godīguma pārkāpumu.

5. Personas dati un drošība

5.1. Izmantojot MI rīkus, jāievēro personas datu aizsardzības, informācijas drošības un konfidencialitātes prasības.

5.2. Publiski pieejamos MI rīkos nedrīkst ievadīt izglītojamo, pedagogu vai citu personu personas datus, konfidenciālu informāciju, paroles, piekļuves datus vai citus aizsargājamus datus, ja tam nav atbilstoša tiesiska pamata un drošības garantiju.

5.3. Pirms MI rīka izmantošanas ar izglītojamajiem pedagogs izvērtē tā piemērotību izglītojamo vecumam, lietošanas noteikumus, privātuma nosacījumus un iespējamos riskus.

5.4. Izglītības iestāde, izvēloties MI rīkus sistemātiskai izmantošanai mācību procesā, izvērtē to atbilstību datu aizsardzības, informācijas drošības un izglītības procesa prasībām.

6. Pedagoga pienākumi:

6.1. skaidri informē izglītojamos par MI izmantošanas nosacījumiem konkrētajā uzdevumā;

6.2. izvērtē MI izmantošanas atbilstību mācību mērķim;

6.3. māca izglītojamajiem kritiski izvērtēt MI radīto informāciju;

6.4. veicina atbildīgu un akadēmiski godīgu MI izmantošanu;

6.5. ievēro personas datu aizsardzības un informācijas drošības prasības.

7. Izglītojamā pienākumi:

7.1. ievēro pedagoga noteiktos MI izmantošanas nosacījumus;

7.2. ir atbildīgs par sava darba saturu un kvalitāti;

7.3. kritiski izvērtē un pārbauda MI radīto informāciju;

7.4. norāda MI izmantošanu, ja to paredz uzdevuma nosacījumi;

7.5. ievēro autortiesības un akadēmiskā godīguma principus;

7.6. neievada MI rīkos citu personu personas datus vai konfidenciālu informāciju.

8. MI izmantošana pedagogu un administrācijas darbā

8.1. Pedagogiem un Izglītības iestādes administrācijai ir tiesības izmantot MI rīkus darba pienākumu veikšanai, ja MI izmantošana ir **atbilstoša darba uzdevumam, samērīga, droša un nerada risku personas datu, konfidenciālas informācijas vai citu aizsargājamu datu neatļautai apstrādei**.

8.2. MI darba vajadzībām var izmantot, piemēram:

- mācību materiālu, uzdevumu un ideju sagatavošanai;
- tekstu strukturēšanai, rediģēšanai un valodas uzlabošanai;
- informācijas apkopošanai un strukturēšanai;
- prezentāciju un citu materiālu sagatavošanai;
- profesionālās pilnveides un metodiskā darba atbalstam;
- administratīvo dokumentu projektu sagatavošanai;
- sanāksmju, plānu un citu darba materiālu strukturēšanai;
- citiem darba uzdevumiem, ja tas atbilst Izglītības iestādes noteiktajai kārtībai.

8.3. Pirms informācijas ievadīšanas MI rīkā darbinieks izvērtē:

1) vai informācija satur personas datus;
2) vai šīs informācijas ievadīšana MI rīkā ir nepieciešama;
3) vai uzdevumu iespējams veikt, izmantojot anonimizētu vai vispārīgu informāciju;
4) vai konkrētais MI rīks ir Izglītības iestādē atļauts un piemērots konkrētajam uzdevumam.

8.4. Publiski pieejamos MI rīkos bez atbilstoša tiesiska pamata un Izglītības iestādes noteiktas kārtības nedrīkst ievadīt:

- izglītojamo personas datus;
- informāciju par izglītojamo veselību, speciālajām vajadzībām vai citiem īpaši aizsargājamiem jautājumiem;
- darbinieku personas datus, ja tie nav nepieciešami konkrētā uzdevuma veikšanai;
- paroles, piekļuves datus un citus drošības elementus;
- konfidenciālu vai ierobežotas pieejamības informāciju;
- informāciju, kuras izpaušana var kaitēt izglītojamā, darbinieka vai Izglītības iestādes interesēm.

8.5. MI radītais saturs pirms izmantošanas darba procesā ir **jāpārbauda un kritiski jāizvērtē**. Atbildība par dokumenta, lēmuma, mācību materiāla vai cita darba rezultāta saturu paliek pedagogam vai darbiniekam, kurš to izmanto.

8.6. MI rīka izmantošana pati par sevi neaizstāj pedagoga, administrācijas vai cita darbinieka profesionālo spriedumu un lēmumu pieņemšanu.

8.7. Izglītības iestāde var noteikt konkrētus MI rīkus, kurus darbiniekiem atļauts izmantot darba vajadzībām, kā arī noteikt izmantošanas mērķus un informācijas kategorijas, kuras šajos rīkos drīkst vai nedrīkst apstrādāt.

8.8. Ja Izglītības iestāde plāno sistemātiski izmantot MI risinājumu, kurā tiek apstrādāti personas dati vai pieņemti/atbalstīti lēmumi par personām, pirms tā ieviešanas tiek izvērtēti ar šādu izmantošanu saistītie tiesiskie un drošības riski un, ja nepieciešams, veikti atbilstoši datu aizsardzības pasākumi.

9. Pārkāpumi

9.1. Par šīs kārtības pārkāpumu uzskatāma, piemēram:

- neatļauta MI izmantošana uzdevumā;
- MI radīta vai būtiski pārveidota darba uzdošana par savu;
- apzināti nepatiesas informācijas iesniegšana, izmantojot MI;

- personas datu vai konfidenciālas informācijas neatļauta ievadīšana MI rīkā.

9.2. Pārkāpumu izvērtē atbilstoši Izglītības iestādes iekšējiem noteikumiem, vērtēšanas kārtībai un akadēmiskā godīguma prasībām, ņemot vērā pārkāpuma raksturu, sekas un izglītojamā vecumu.

10. Noslēguma jautājumi

10.1. Kārtība ir saistoša Izglītības iestādes izglītojamajiem un darbiniekiem.

10.2. Kārtību pārskata, ņemot vērā izmaiņas normatīvajos aktos, valsts institūciju metodiskajos ieteikumos, MI tehnoloģiju attīstību un Izglītības iestādes pieredzi.

10.3. Kārtība stājas spēkā 2026.gada 29.oktobrī

Direktore Linda Čākure

MI izmantošanas deklarācijas paraugs skolēnam

Skolēna vārds, uzvārds: _____
Klase: _____
Mācību priekšmets: _____
Darba nosaukums: _____

Vai darba izstrādē izmantoji MI?
☐ Nē
☐ Jā

Ja jā:

MI rīks: _____

Kādam nolūkam to izmantoji?

_____
_____

Kādu darba daļu MI palīdzēja sagatavot?

_____
_____

Kā pārbaudīji MI sniegtās informācijas pareizību?

_____
_____

Apliecinu, ka esmu atbildīgs/-a par iesniegtā darba saturu.

Datums: _____

Paraksts: _____

INFOGRAFIKA

MĀKSLĪGĀ INTELEKTA IZMANTOŠANAS KĀRTĪBA MĀCĪBU PROCESĀ

1 VISPĀRĪGIE JAUTĀJUMI

- Kārtība nosaka MI izmantošanas pamatprincipus un nosacījumus Rūjienas vidusskolā.
- Mērķis – veicināt jēgpilnu, drošu, atbildīgu un kritisku MI izmantošanu, nodrošinot akadēmisko godīgumu, izglītojamā patstāvīgu mācīšanos un personas datu aizsardzību.
- MI ir mācību līdzeklis, kas papildina mācību procesu, bet neaizstāj izglītojamā domāšanu, zināšanas, prasmes un atbildību.
- Kārtība piemērojama izglītojamajiem, pedagogiem un citiem izglītības iestādes darbiniekiem, ciktāl tas attiecas uz mācību procesu.

2 MI IZMANTOŠANA MĀCĪBU PROCESĀ

- Pedagogs nosaka MI izmantošanas nosacījumus, ņemot vērā uzdevuma mērķi un vērtējamo sasniedzamo rezultātu.
  - **MI izmantošana var būt:**

✓ ATĻAUTA	⚠ ATĻAUTA AR NOSACĪJUMIEM	⊘ NAV ATĻAUTA
MI drīkst izmantot kā mācību palīglīdzekli.	MI drīkst izmantot, ievērojot pedagoga prasības un, ja nepieciešams, norādot MI izmantošanu.	Uzdevums veicams bez MI izmantošanas, ja tā mērķis ir noskaidrot izglītojamā patstāvīgās zināšanas, prasmes vai sniegumu.

  - **MI drīkst izmantot, piemēram:**
    - ideju ģenerēšanai;
    - mācību satura papildu skaidrošanai;
    - jautājumu un piemēru veidošanai;
    - teksta valodas uzlabošanai;
    - tulkošanai;
    - programmēšanas apguvei;
    - informācijas strukturēšanai;
    - radošu darbu izstrādei, ja to paredz uzdevuma nosacījumi.
- Ja MI izmantošana ir mācību uzdevuma sastāvdaļa, izglītojamajam jāspēj izvērtēt MI radīto saturu, identificēt iespējamās kļūdas un pamatot sava darba rezultātu.

3 AKADĒMISKAIS GODĪGUMS UN IZGLĪTOJAMĀ ATBILDĪBA

- Izglītojamais ir atbildīgs par iesniegtā darba saturu neatkarīgi no tā, vai darbs izstrādāts izmantojot MI.
- Nedrīkst uzdot MI radītu vai būtiski pārveidotu saturu par savu patstāvīgi radītu darbu, ja MI izmantošana nav atļauta vai nav norādīta atbilstoši pedagoga prasībām.
- Ja pedagogs to nosaka, izglītojamais norāda:
  * izmantoto MI rīku;
  * MI izmantošanas mērķi;
  * būtiskāko MI ieguldījumu darba tapšanā.
- Pedagogs var lūgt paskaidrot darba tapšanas procesu, pamatot informāciju vai demonstrēt izpratni par darbu.
- MI izmantošana neatbrīvo no autortiesību, atsauču un citu akadēmiskā godīguma principu ievērošanas.

4 MI IZMANTOŠANA VĒRTĒŠANĀ

- Pieejamību nosaka pedagogs, ņemot vērā darba mērķi un vērtējamo sasniedzamo rezultātu.
- Ja nav atļauta, tā ir uzskatāma par darba nosacījumu neievērošanu.
- Ja rodas pamatotas šaubas par darba patstāvību, pedagogs var izmantot papildu pārbaudes paņēmienus, piemēram, sarunu ar izglītojamo, darba tapšanas procesa izvērtēšanu vai līdzvērtīga uzdevuma izpildi.
- MI detektoru rezultāts pats par sevi nav pietiekams pamats secinājumam par akadēmiskā godīguma pārkāpumu.

5 PERSONAS DATI UN DROŠĪBA

- Jāievēro personas datu aizsardzības, informācijas drošības un konfidencialitātes prasības.
- Publiski pieejamos MI rīkos nedrīkst ievadīt personas datus, konfidenciālu informāciju, paroles, piekļuves datus u.c. aizsargājamus datus, ja tam nav tiesiska pamata un atbilstošas garantijas.
- Pirms rīka izmantošanas pedagogs izvērtē tā piemērotību izglītojamo vecumam, noteikumus, privātumu un riskus.
- Izglītības iestāde izvērtē rīku atbilstību datu aizsardzības, informācijas drošības un izglītības procesa prasībām.

6 PEDAGOGA PIENĀKUMI

Pedagogs:

- skaidri informē izglītojamos par MI izmantošanas nosacījumiem konkrētajā uzdevumā;
- izvērtē MI izmantošanas atbilstību mācību mērķim;
- māca kritiski izvērtēt MI radīto informāciju;
- veicina atbildīgu un akadēmiski godīgu MI izmantošanu;
- ievēro personas datu aizsardzības un informācijas drošības prasības.

7 IZGLĪTOJAMĀ PIENĀKUMI

Izglītojamais:

- ievēro pedagoga noteiktos MI izmantošanas nosacījumus;
- ir atbildīgs par sava darba saturu un kvalitāti;
- kritiski izvērtē un pārbauda MI radīto informāciju;
- norāda MI izmantošanu, ja tas noteikts;
- ievēro autortiesības un akadēmiskā godīguma principus;
- rūpējas par savu un citu datu drošību.

8 PĀRKĀPUMI

MI izmantošanas kārtības pārkāpums var radīt sekas, kas atkarīgas no pārkāpuma rakstura un smaguma, tostarp:

- brīdinājumu;
- vērtējuma samazināšanu;
- darba neattiecināšanu;
- disciplināru atbildību saskaņā ar izglītības iestādes noteikumiem.

ATBILDĪGI • DROŠI • AR IZPRATNI